

Slovenski dom

Štev. 274

V Ljubljani, sobota 2. decembra 1939

Leto IV

Finska junaško odbija sovjetske napade

Navzlic brezobzirnemu bombardiranju iz zraka niso boljševiki nikjer prišli še do finske utrjene črte med Ladoškim jezerom in Finskim zalivom

Strahotni letalski napadi na Helsinke in na nezavarovana mesta - Požigi in zločini „osvobodilne“ rdeče vojske - Finci so uničili 7700 tonsko rdečo križarko, precej tankov in letal

Sovjetski zunanji minister Molotov je še v govoru, ki ga je imel v noči od srede na četrtek, slovesno zagotovil, da boljševiki nimajo namena napasti Finske ter ogroziti njene neodvisnosti. Nekaj ur po tem uradnem zagotovitvi predsednika boljševiške vlade in njegovega zunanjega ministra je rdeča vojska, osvoboditeljica malih narodov, napadla na kopnem, v zraku in z morja finsko ozemlje, zlasti nezavarovana mesta in vasi, pri čemer je takoj v začetku prišlo do hudih žrtev med civilnim prebivalstvom. V četrtek popoldne, ko so že povsod divjali hudi boji in je bila finska prestolnica Helsinki nekajkrat bombardirana, je rdeča vlada po radiu še vedno dajala uradno obvestila o tem, da ji ni nič znano, da bi prišlo do kakih spopadov s Finsko. Tako brezobzirnih uradnih laži niti najnovejša zgodovina Evrope ne pozna.

Ogromna sovjetska država je z velikim delom svoje bojne sile napadla majhno, nezavarovano Finsko, ki ni zagrešila ničesar drugega, kakor da je hotela ohraniti samostojnost, samostojnost majhnega naroda, ki hoče sam odločati o sebi. S tem je boljševiška Rusija kričeče prekršila spet eno načelo komunizma, ki v svoji propagandi neprenehoma govori o pravici majhnih narodov do samoodločanja.

Rdeče tolpe so napadle Finsko, najbolj kulturno, najbolj omikano, najbolj demokratično in socialno najbolj urejeno državo v Evropi, ter ji hočejo z ognjem in mečem vsiliti nov, »boljšje, komunistični življenjski in socialni red ter Stalinovo demokracijo. Ta neupravičeni napad ogromne sovjetske sile na Finsko je povzročil viharje ogorčenja in obsodbe po vsem svetu. Zgodovina pa ga bo zapisala kot najzastatnejši primer imperialističnega nasilja nad malimi narodi, ki zdaj vedo, kaj jih čaka od komunizma. In vsakdo, kdor pri majhnih narodih komunizem zagovarja, je izdajalec!

Helsinki, 2. decembra. o. Do prvih napadov v četrtek zjutraj, in sicer v predelu, ki leži med jezerom Ladoga in med finskim zalivom. Drugi napad je bil na severnem koncu jezera Ladoga, tretji pa na finski obali ob Severnem ledenem morju, kjer so boljševiški oddelki zasedli finski delec polotoka Ribači.

Sovjetsko bojno brodogradništvo in letalstvo je že v četrtek popoldne začelo obstreljevati razna finska pristanišča in prestolnico Helsinke.

Do četrtega zvečer ni sovjetska vojska dosegla nobenega uspeha. Finske čete so jo zlasti na predelu med Ladoškim jezerom in med morjem za držvale, glavni del finske vojske pa se je od tod umaknil za utrjeno linijo, ki leži 30 km od sedanje finsko-sovjetske meje.

Finska vlada je takoj po sovjetskem napadu razglasila bojno stanje v vsej državi ter poklicala narod k obrambi domovine. Za vrhovnega poveljnika vojne sile je bil imenovan maršal Mannerheim, ki je že leta 1919 in 1920 uničil boljševiško vojsko, ko je hotela zasedati komaj osvobojeno Finsko.

V noči od četrtega na petek je vladalo na boljševiški zatišje, najbrž zaradi tega, ker so Sovjeti pričakovali, da se bo finska vlada ustresla prvega njihovega napada ter se vdala in sprejela vse njihove zahteve. Ker pa ni bilo tako, so se včeraj zjutraj začeli boji na vseh predelih.

Helsinki, 2. dec. AA. Reuter: Uradno poročilo finskega vojnega ministrstva, ki je bilo oddano ponoči po radiu, pravi, da so bili sovjetski napadi povsod odbiti. Poročilo pravi: Delovanje ruskih čet v toku včerajšnjega dneva je bilo zelo veliko ob južnovzhodni meji, posebno severno od Ladoškega jezera, kjer se je v bližini vasi Sudjarvi bil hud boj. Vsi napadi sovjetske vojske so bili popolnoma odbiti. Finska vojska je dosegla te uspehe zaradi uporabe posebnega orožja za borbe v gozdovih. To je avtomatična puška, ki je imela vsak vojak in ki tako hitro strelja kot strojnica. Zaradi obstreljevanja je nastal požar v več vseh v okrajih Sonjarvi. Na finski strani ni bilo mrtvih. Na Karelijski ožini so bili hudi boji ter so bili sovražniki tudi tu na več točkah odbiti. Včeraj so sovjetske čete izgubile 11, predvčeršnjim pa 11, skupno torej najmanj 19 tankov. Sovjetsko letalstvo je bilo včeraj zelo aktivno ter so bili večkrat v mestih ob vzhodni obali dana znamenja za alarm. V okolici Vinurija je padlo več bomb, ki pa niso naredile večje škode. Naše protiletalsko topništvo je bilo zelo delavno ter je sestrelilo 2 sovjetski letali nad finsko prestolnico. Finska letala so pristigla 6 sovražnih letal, da so se spustila. Rusko letalstvo je izgubilo včeraj 9 letal, po drugih poročilih pa celo 13. Vsa finska letala so se vrila v svoja oporišča. Sovjetska mornarica je izvedla napad na pristanišče Hango, toda finske obalske baterije so takoj odgovorile na napad in potopile sovjetsko križarko.

Finski radio je sporočil snoči sklep finske vlade, da se mora vse civilno prebivalstvo izseliti iz mest v vojni coni. Vse šole so bile zaprte. Finsko obalno topništvo je zadelo sovjetsko vojno ladjo, ki je obstreljevala Hango, in se je potopila.

Sovjetska bojna ladja, ki je bila zadeta od finskih topov pred pristaniščem Hango, je sovjetska križarka »Kirov«, ki ima 8.700 ton in ki je med najmodernejšimi sovjetskimi vojnimi ladjami. Križarki se je po bombardiranju posrečilo umakniti se na odprto morje, da jo finski topovi ne bi več dosegli.

Sovjetsko letalstvo je včeraj dvakrat bombardiralo z zažigalnimi bombami prestolnico Helsinke, pri čemer je bilo veliko hiš porušeni. Na več delih mesta so izbruhnili požari. Koliko je število žrtev, ni znano.

Sovjetski zračni napadi na Helsinke so bili brezobzirni in strašni, tako je finska prestolnica doživela strahote, kakor jih je pred kratkim doživela Varšava od nemške vojske.

Ves dan so gasilci in bolničarji ter člani Rdečega križa razkopavali ruševine in iskali žrtve bombardiranja. Samo izpod podrtih ene hiše, ki jo je zadel bomba, so izvlekli 13 mrtvih. Izpod ruševin visoke tehnične šole so izvlekli truplo znane elektrotehnične učenjaka Sikonena. Bombe so prodirle na nekaterih krajih skozi vso hišo ter eksplodirale šele v kleti.

Za včerajšnjega napada sovjetskega letalstva na Helsinke je bilo vrženih več bomb v bližino

petrolejskih skladišč. Bomba je zadel tudi neko cerkev v Helsinkiju ter je bilo ranjenih več oseb. Uradno sporočajo, da je o obmejnem kraju Jutelska, ki je na Karelijski ožini, bilo uničenih 10 tankov in da je padlo ogromno število sovražnikov pod finskimi krogli. Včerajšnji dan je bilo izvedenih nad 20 zračnih napadov na Finsko. Povsod so boljševiška letala metala na nezavarovane kraje zažigalne bombe.

Včeraj so rdeča letala napadla tudi važno finsko industrijsko središče Kotko, na katero so zmetala 18 ton zažigalnih bomb. Pri tem so bila sestreljena tri sovjetska letala. Pri napadu na Helsinke je bilo včeraj 43 mrtvih in 70 ranjenih, med njimi največ žensk in otrok.

Vsa dosedanja poročila pravijo, da so vjetisti napadi v Helsinkiju niso povzročili nobene zmede in presenečenja. Finsko protiletalsko topništvo je sestrelilo več sovjetskih letal.

Prestolnica Helsinki bo danes izpraznjena.

Pri napadu na finsko ozemlje sodeluje 10 boljševiških divizij na predelu med Ladoškim jezerom in Finskim zalivom. Ker se je večina finske vojske umaknila za utrjeno črto, Sovjeti počasi napredujejo, a niso do trdnj prišli še na nobenem mestu. V vseh zasedenih krajih sovjetska vojska požiga

vse hiše in poslopja ter pomori vse moške. Namen teh zločinov je, s strahom vplivati na prebivalstvo, kar ga ostane, da se ne bo poskušalo upirati postavljanju boljševiške oblasti.

Pri včerajšnjem napadu na luko Abo so se morala sovjetska letala hitro umakniti.

Včeraj je prišlo tudi do prvih bojev med sovjetsko in finsko vojno mornarico. V bojih je bila neka manjša finska ladja potopljena. Posadka se je skušala rešiti s plavanjem, a so sovjetska letala plavajoče mornarje postrelila s strojnimi.

Knez-namestnik Pavle - armadni general

Belgrad, 2. decembra. m. »Vojni liste objavljajo na dan 1. decembra tale ukaz: V imenu Nj. Vel. kralja Petra II., po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije, so kraljevski namestniki na predlog vojnega ministra odločili, da napreduje na podlagi čl. 97. zak. o ustroju vojske in mornarice na stopnjo armadnega generala divizijski general in častni pribojnik Nj. Vel. kralja Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle.

Vesti 2. decembra

Veliko mladih Švedov se je prijavilo za finsko vojsko, ki bodo v kratkem odpotovali na finsko bojišče.

Eno angleško letalo, polno sanitetnih potrebščin je odletelo včeraj na Finsko.

Nemški poslanik von Mackensen v Rimu je imel včeraj daljši razgovor z grofom Cianom. Sodijo, da je bil predmet teh razgovorov sovjetski vpad na finsko ozemlje.

Nemški vrhovni poveljnik von Brauchitsch je včeraj odpotoval na severno bojišče ob Renu.

Časopisje vsega sveta obsoja napad boljševiških roparjev na Finsko z najostrejšimi izrazi. Izjemo dela samo levičarske časopisje, ki o tem dejanju sovjetske demokracije previdno molči.

Vsi tuji časnikarji v Helsinkih so včeraj odpotovali na Švedsko.

Finski poslanik v Združenih državah Procoppe je izjavil, da bo Finska tudi letos plačala svoj dolg Združenim državam, ki ga je prevzela po bivši Rusiji. Finska je edina država na svetu, ki Ameriki svoje vojne dolgeve plačuje.

Francoski parlament in senat sta z veliko večino odobrila neomejena pooblastila Daladierovi vladi do konca vojne. Proti pooblastilom so bili bivši komunisti, kar jih je še prostih in pa del socialistov, ki bi radi spremembo vlade n debate v parlamentu.

Nemški tisk malo poroča o vojaških operacijah na Finskem. V uvodnikih današnji nemški listi podarjajo, da gre pri napadu na Finsko za opravičene sovjetske zahteve. Kar se poročil tiče, pravijo Nemci, da Nemčija verjame samo sovjetskimi uradnim vestem.

Z napadom na Finsko se bavi glasilo Sv. stolice »Osservatore Romano« in pravi, da pomeni ta sovjetski korak novo stopnjo pri poskusu za uničevanje zahodne omike. List pravi, da je predsednik Roosevelt posredoval pri sovjetski vladi po svojem poslaniku, naj bi rdeča vojska ne bombardirala nezavarovanih mest, žensk in otrok, odgovor pa je bil ta, da so sovjetska letala včeraj dvakrat brezobzirno napadla razne finske kraje.

Položaj na Finskem v tuji luči

Pariz, 2. decembra. o. Položaj na Finskem je bil snoči nejasen. Sedaj potrjujejo, da cilji Sovjetske Rusije ne gredo samo za tem, da se zavaruje varnost sovjetskega ozemlja proti izmišljenim finskim napadom, da zasedejo boljševiki strateško važne položaje ob Baltičkem morju. Pogajanja, ki jih je Sovjetska Rusija vodila s Finsko in ki so trajala tako dolgo, so bila uvod v obsežno osvojevalno in imperialistično akcijo Sovjetske Rusije. To potrjuje tudi hitrost, s katero je bila ustanovljena lažna vlada finskih komunistov. Iz tega jasno sledi, da so Sovjeti že davno pripravili napad na Finsko. Položaj v zadnjih 24 urah je takle: Sovjeti nenehoma napadajo finsko ozemlje in prestolnico. Napadi potekajo ob vsej meji od severa do juga. Finski parlament se je sestel na nujno zasedanje. Med dramatično sejo je parlament soglasno odobrila politiko Kajandrove vlade. Navzile temu je bilo sklenjeno imenovanje nove vlade. Ta vlada se je takoj sestavila pod predsedstvom guvernerja narodne banke Rikija. To je vlada narodne sloge. Prejšnja vlada je obsegala socialiste, liberalce in kmečko stranko, nova vlada pa je sestavljena na širši osnovi. Minister za zunanje zadeve Tanner je osebnih Stalinov prijatelj, toda istočasno je velik finški domoljub.

Nova finska vlada narodne sloge se je pripravljena častno razgovarjati s Sovjeti

Helsinki, 2. decembra. o. Včeraj zjutraj je odstopila dosedanja finska vlada, ki ji je predsedoval Kallander. Do odstopa je prišlo upanje, da bodo boljševiki ustavili sovražnost proti Finski, če sedanja vlada, katero Rusija dolži, da se ni hotela pogajati z njo, odstopi. Nato je bila sestavljena nova vlada, v kateri so:

Predsednik vlade Risto Riki, ravnatelj finske narodne banke; zunanji minister Tanner, pravosodni Sederuon, vojni minister Niutanen, notranji minister von Born, finančni minister Pekala, prosvetni Hanula, kmetijski Heikinen, minister za gospodarstvo von Firing, prometni minister Falovara, minister za socialno politiko Fagaholm. Dr. Paasikivi je minister brez listnice.

Snoči je bivši zunanji minister Erkkö izjavil predstavnikom tiska, da je finska vlada

odstopila, dasi jo je podpiral ves parlament. Novi zunanji minister Tanner je izjavil novinarjem, da v Moskvi finska delegacija ni mogla doseči uspehov, ki jih je želela, to je ni mogla mirnim potom sporazumeti se s Sovjetsko Rusijo. Tanner je dejal, da bo lahko tudi nova vlada računala z zaupanjem vsega finskega naroda.

Newyork, 2. dec. Novi predsednik finske vlade Riti je imel ponoči po radiu govor, namenjen za Zedinjene države. Riti je med drugim dejal: Mi smo pripravljeni pogajati se o vseh predlogih, odklanjamo pa vsak predlog, ki bi šel za tem, da se nam odvzame neodvisnost in svoboda, upravljanje s svojimi zadevami. Finski narod zahteva v vsakem primeru, da se ohrani njegova popolna politična neodvisnost.

Sovjeti so imenovali finsko komunistično vlado

Njen predsednik Kuusinen, vodja finskega oddelka pri Kominterni

Moskva, 2. decembra. m. Sovjetska vlada poroča uradno: V vasi Terioko na finskem ozemlju je bila po sporazumu med ličarskimi strankami in finskimi vojniki, ki so se uprli, sestavljena nova finska vlada, in sicer »narodna vlada finske demokratske republike«. V novi vladi so: predsednik vlade in zunanji minister Otto Kuusinen, finančni minister Mauri Rosenberg, minister za narodno obrambo Axel Antila, notranji minister Ture Lehen, kmetijski minister Armas Eikija, prosvetni minister Inke Lehtinen, minister za Karelijo Pavo Prokonen.

Ta vlada je dala izjavo, v kateri razlaga svoj program. V tej izjavi se vlada zavzema za prijateljske odnose s Sovjetsko Rusijo, za odpravo

veleposetev (ki jih na Finskem ni) in za podpravljanje industrijskih panog in bank.

Večino članov nove, od boljševikov postavljene vlade, Fincev in Judov, je rdeča vojska pripeljala s seboj iz Rusije.

Današnje jutranje uradno poročilo sovjetske vlade pravi, da je predsedstvo vrhovnega sovjetskega sveta sklenilo uradno priznati novo, od boljševikov imenovano vlado, ki stoluje v vasi Terioko, poslovanje vlade je postavljeno pod nadzorstvo poveljništva sovjetske vojske.

Predsednik te od boljševikov imenovane vlade je Kuusinen, do zdaj vodja finskega oddelka pri Kominterni.

Amerika bo še posredovala za Finsko pri Sovjetih

Washington, 2. decembra. o. Zaradi boljševiškega napada na Finsko je bila včeraj sklicana izredna seja ameriške vlade, na kateri so razpravljali o tem, kaj bo zaradi napada storila Amerika. Za zdaj so odložili sklep, da bi Amerika takoj pretrgala diplomatske zveze z Rusijo, ker upajo, da bo predsednik Roosevelt še mogel posredovati v tem sporu, dočim bi ustavitve diplomatskih zvez sama ne prinesla Finski nobene stvarne koristi. Številni ameriški poslanci zahtevajo od vlade, naj odpove trgovinski pogodbo s Sovjeti in prepove v Ameriki komunistično stranko.

Ves ameriški tisk brez razlike obsoja boljševiški napad na Finsko.

»Daily News« piše: Od časov Džingiskana in Atile ter drugih brezbožnih zavojevalecev ne pomimo primera, ki bi bil enak napadu Sovjetske Rusije na Finsko. Upamo, da bo ta najnovejši val nasilja za vedno spravil k molku ameriške oboževalce tretje internacionale. »Evening Standard« pa piše: Stalin je s svojo gesto užalil človeški čut ter s tem ves svet. S tem naj si bodo na čistem oni, ki še verujejo v rdečo resnico, pravico in svobodo.

Moskva, 2. dec. AA. Agencija Tass objavila poročilo o včerajšnjem sprejemu ameriškega veleposlanika Steinhardta pri komisarju za zunanje zadeve Molotovu. Molotov je odgovoril na poziv Roosevelta takole: Zelja Roosevelta, da se prihra-

Prešernova proslava v Belgradu

Belgrad, 2. decembra. m. V proslavo 90 letnice Prešernove smrti, proslavo, ki jo bo priredilo tukajšnje prosvetno društvo v svojem domu noč ob 20.30, bo prenašala kratkovalovna postaja YUA na valovni dolžini 49.18. Na proslavi bo govoril tudi pesnik in urednik dr. Tine Debeljak.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Položnice so priložene današnji številki »Slov. doma«. Vse naročnike prosimo, da z njimi poravnajo tekočo in zaostalo naročnino.

Ob anketi za prilagoditev mezd in plač naraščajoči draginji: Plače in mezde se morajo povišati!

Ljubljana, 2. decembra.

Za 5. decembra sklicuje g. ban na pobudo Delavske zbornice predstavnike delavskih in delodajalskih organizacij na anketo, na kateri bi se skušale najti smernice za čim hitrejšo prilagoditev zaslužkov spremembi cen življenjskih potrebščin.

V zvezi s to anketo so dobili predstavniki časopisja na Delavski zbornici ta-le pojasnila in podatke:

Delavska zbornica želi poudariti, da so življenjske razmere našega delavstva take, da se morajo prilagoditi zaslužki čim hitreje vsaki večji spremembi cen življenjskih potrebščin. Prav posebno je potrebno to takrat, kadar naraščajo cene glavnih živil, zlasti moke, krompirja in fižola. Kako potrebno je to, se vidi iz računov o preživljanju naših delavskih rodbin, ki jih sestavlja naša Delavska zbornica.

Delavska zbornica računa vzdrževalne stroške za dva tipa delavskih in nameštenskih rodbin.

Prvi tip predstavlja rodbino z 875 din mesečnega (ali 4.35 din urnega) zaslužka; drugi tip predstavlja rodbino z 2.100 din mesečnega zaslužka.

Do septembra letošnjega leta so se trošili dohodki zgornjih rodbin nekako takole:

Rodbina z dohodki:	875.—	2.100.—
je izdala za živila mesečno	558.—	1.023.—
za kurivo	52.50	168.—
za razsvetljavo	17.50	42.—
za stanovanje	131.25	315.—
za obklobo	70.—	210.—
za obutev	26.25	73.50
za ostalo	18.75	268.50
	875.—	2.100.—

Ako bi postavko za živila razčlenili, bi se videlo se boljše, kakšna štednja in ekonomija je potrebna, da se more rodbina s 600 din oskrbovati z živilom, ne da bi morala gladovati.

Tu je dosežena skrajna spodnja meja, ki je fiziološko še mogoča. Kritje za druge vrste potrebščin bo smatral vsak za nemogoče nizko. Vendar pa tako tesno velik del naših delavcev živi. Vsega razprava o znižanju teh in takih zaslužkov je iz teh razlogov čisto odveč.

Te nizke številke je treba imeti pred očmi, da se mora prav preoditi, kaj pomeni za večino delavskih rodbin, če se podraže najpotrebnejša živila v povprečju za 15%, številka, ki smo jo v Ljubljani s 1. decembrom dosegli.

Po indeksenem računu Delavske zbornice so naraščali izdatki za živila namram 1. septembra takole:

	standard	875.—	2.100.—
1. septembra	100	100	
1. oktobra	103.3	101.1	
1. novembra	110	108	
1. decembra	116.4	114.6	

Pri računu za 1. december je všteta že podražitev mleka na 2.5 din. Proces dvigovanja cen gre vsak dan nevezdrno kvišku. »Slovenec« z dne 30. novembra prinaša tržno poročilo iz Radovljice, po katerem navedbah se giblje v Radovljici cena moka OO do 4.50 din. Mi smo računali za sedaj, računajoč s cenami moke v ljubljanski veletrgovini in računajoč s tem, da se prodaja moka v nekaterih večjih trgovinah in zadrugah tudi na drobno še po 3.75 din, še s povprečno ceno 3.90 din. Vendar se to vsak dan spreminja.

1. december v Belgradu

Belgrad, 2. decembra. m. Praznik Zedinjenja so v prestolnici nad vse svečano proslavili. Vse Belgrad je bil v zastavah. Z nekaterih hiš so visle poleg državnih tudi srbske zastave.

V dvorski kapeli na Dedinju je bila ob 11.30 svečana služba božja, ki so se je udeležili kralj Peter II., kraljica Marija, knez Pavle, kneginja Olga, dvorne dame in člani civilne in vojaške hiše Nj. Vol. kralja.

V saborni cerkvi so se službe božje udeležili ministri, člani diplomatskega zbora, številni generali, višje uradništvo in mnogo ostalega občinstva. Še pred 11 so pričeli v saborni cerkvi prihajati tuji diplomati, med njimi romunski poslanik Viktor Kadere, turški veleposlanik Koperler, francoski poslanik Brugere, nemški poslanik von Heeren, grški poslanik Bibica Rosetti, italijanski poslanik Indelli, ameriški Jois, madžarski Besenidy, švedski Moliar ter številni vojaški atašeji. Od ministrstva so bili navzoči predsednik vlade Dragiša Cvetković, ki je prišel v saborno cerkev v družbi dr. Andresa, pravosodni minister Marković, prosvetni minister Božidar Maksimović, zunanji minister Cincar Marković, vojni minister general Nedić, minister brez listine Konstantinović, notranji minister Mihaljevič, predsednik senata dr. Anton Korošec, belgradski župan Gjuričič in drugi. Ob 11 je prišel kraljevski namestnik dr. Radenko Stančević. Službo božjo je daroval patriarh dr. Gavril.

Velike svečanosti so bile na ta dan tudi po drugih srbskih mestih.

Silna podražitev oblačilnih potrebščin

Takoj s pričetkom vojne se je podražila italijanska bombaževa preja za 20%. Sedaj zahtevajo italijanske predelnice, da se povišajo cene preji za novih 60 do 80%. Ker je v manufakturni trgovini mnogo starih zalog, se podražuje blago zelo neenakomerno. Medtem ko nekateri trgovci še niso povišali svojih cen, so jih povišali drugi za 10, 20 do 50%. Pri tem je važno, da so se povišale prav cene najcenejšega blaga in v prodajalnah, ki delavstvu omogočajo, da se oblači čisto z zneski, kakor smo jih zgoraj pokazali, in ki se zdijo nemogoči. Za sedanje stanje lahko mirno trdimo, da so se podražile potrebšchine za obklobo in obutev v povprečju vsaj tako kakor živila, v poedinih primerih pa neprimerno bolj.

Iz vseh teh razlogov bi bilo potrebno, da bi se povišale vse mezde v povprečju najmanj za 15 odstotkov.

Medtem ko imajo bolj plačane delavske kategorije še možnost, da svoj življenjski standard poslabšajo, a vendar še ne gladujejo in ne zmrzujejo, te možnosti pri širokih slojih nekvalificiranih delavcev in nižje plačanih zasebnih, zlasti trgovskih nameštencih, ni.

Tu morajo nastopiti takoj silno težke posledice.

Dolžnost vseh je, da računajo s tem, čim bolj resni so časi, ki jih preživljamo.

Zato je potrebno, da najdejo predstavniki delodajalcev in delodajalcev na anketi sporazum o postopku, ki naj omogoči čim hitrejšo prilagojevanje zaslužkov spremenjenemu meznemu nivoju.

Na oblasti pa je treba apelirati, da podvzamejo vse, da se nivo cen čimprej ustali in zniža. Cene najvažnejšim živilom, zlasti moki, je treba uradno določiti in skrbeti z intervencijsko politiko, da bodo živila po tej ceni na razpolago.

Direkcija za prehrano in Prizad smeta nastopiti na tržiščih kot kupec le, v kolikor dopušča to tržni položaj. Kadar špekulacija cene nedopustno dviga, naj nastopata kot prodajalec.

Ljubljana od včeraj do danes

Kaj bomo govorili o vremenu? Lepo je bilo včeraj na državni narodni praznik. Lepo in jasno je danes 2. decembra. Meglice nam pravijo, da bo tako vreme trajalo še več dni. Danes je bila jutranja temperatura nekaj nad +4 stopinj C. Mnogi zmrznejo so se pritoževali, da je to že hud mraz, ko jih je tako-le nekoliko megla oplazila. Včeraj so drugače ljudje praznovali, v privatnih podjetjih je teklo delo mirno naprej. Uradi so bili zaprti.

Proslava narodnega praznika

Ljubljana, ki se je okrasila z državnimi zastavami, je na miren in dostojen način proslavila narodni praznik 1. decembra. Že prejšnji večer so bili v počastitev državnega zedinjenja in osvobodjenja oddani z ljubljanskega gradu topovski strelji. Zjutraj je bila budnica. Nato so bile dopolne intimne slavnosti po vseh osnovnih in srednjih šolah. Bila so temu prazniku in pomenu zedinjenja posebna predavanja, ki so jih imeli učitelji, profesorji in dijaki odnosno dijakinja. Sledile so na teh proslavah tudi primerne pevske točke.

V vseh cerkvah so bile opravljene tudi zahvalne službe božje. V stolnici je opravil službo božjo škof dr. Gregorij Rožman ob asistenci duhovščine. Sledil je svečani »Te Deum«. Tej cerkveni svečanosti so prisostvovali med drugimi g. ban dr. Marko Natlačen, divizijski general Stefanovič z mnogobrojnimi oficirskim zborom, župan ljubljanski dr. Jure Adlešič z mnogimi občinskimi svetniki in uradniki, dalje rektor univerze dr. Slavič s profesorskim zborom, načelniki raznih uradov in drugi. Pred stolnico je bila postavljena častna straža z godbo, ki je oddala svečanosti primerne strelje. Tudi v pravoslavni in protestantski cerkvi so bili opravljani primerni cerkveni obredi za blagor naroda in države. Praznik je drugače potekel v Sloveniji mirno in brez večjih incidentov.

Lepo uspeli novinarski koncert

Tradicionalni novinarski koncert ob proslavi praznika zedinjenja je najuspešnejše uspeli. Bila je navzoča v dvoranah na Taboru odlična družba. Omeniti moramo kot kronisti, da so se koncerta udeležili vsi ugledni zastopniki civilnih, vojaških in mestnih oblasti. Navzoči so bili g. ban dr. Marko Natlačen s soprogo, divizijski general Dim. Stefanovič, oficirski zbor, mestni župan dr. Jure Adlešič, predsednik Akademije znanosti in umetnosti dr. Rajko Nachtigal, rektor Aleksandrove univerze dr. Matija Slavič, konzularni zbor, med temi italijanski generalni konzul Guerio A. Maraldi, nemški konzul g. Brosch, francoski

V Sevnici so odkrili spomenik kralju Aleksandru

Sevnica, 1. decembra.

Spomenik pokojnemu kralju Aleksandru so danes odkrili v Sevnici z velikimi slovesnostmi. Slovesnost pada namreč na dvajsetletnico dogodka, ko je leta 1919 regent Aleksander obiskal Sevnico. Po marsejski tragediji je začela občina misliti na to, kako bi se oddolžila spominu pokojnega kralja. Sprožena je bila misel, naj bi trg postavil spomenik. Zamisel je postala delo in končno je kipar Niko Pirnat dobil naročilo, naj izdela kip kralja Aleksandra.

Pred pričetkom današnjih svečanosti se je zbralo na trgu v Sevnici veliko domačinov, pa tudi mnogo gostov iz Maribora, Celja in Ljubljane. Župan Trupej je pozdravil goste in zastopnike društev, med njimi tudi zastopnike Fantovskih odsekov in Dekliških krožkov. Ob 11 je prišel kraljev zastopnik polkovnik Defar iz Celja. Četa vojakov mu je ob prihodu izkazala čast. Bana dr. Natlačen je zastopal brežiški okrajni glavar Anton Krajšek. Župan Trupej je nato v daljšem govoru povdral pomen slovesnosti in orisal delo pokojnega kralja za Jugoslavijo. Ko je končal, je prošil kraljevega zastopnika, naj spomenik odkrije. Čim je polkovnik Defar odgnal zaveso s spomenika, je vojaška četa izstrelila častno salvo, narkar se je začelo polaganje vencev, ki jih je bilo okrog 30. Sledil je defile vojaške čete, Fantovskih odsekov, Sokolov, gasilcev in drugih društev. Svečanost se je zaključila z banketom v hotelu »Triglava«.

Trije novi slovenski generali

Belgrad, 2. dec. Včeraj je izšel veliki vojni ukaz, s katerim je bilo imenovanih več novih generalov, med njimi trije Slovenci, ki so postali brigadni generali. To so: Metod F. Rakuša in Mirko I. Rajh, do zdaj pehotna polkovnika, ter Fran Pogačar, do zdaj topniški polkovnik.

Filmi

»Dr. Robert Koch« (Union). Na predvečer narod. praznika smo v Unionu dobili slovensko premiero velikega nemškega filma o najditelju bacila jetike dr. Kochu in o njegovem življenjskem delu posvečenem boju proti jetiki. Pred predstavo je imel primeren nagovor o pomenu Kochovega dela predstojnik zdravilišča na Golniku dr. Neubauer.

Film, čigar zamisel je očito povzela po ameriškem »Pasteurju« kaže znanstveni in življenjski boj genija, ki svoje osebno življenje in srečo žrtvuje za znanost in za dobro človeštva. Služi velikemu vzoru in na koncu zmaga navzlic obojanju tako imenovane javnosti navzlic običajnemu razumevanju v lastni rodbini in navzlic nadutemu predskarskemu togih in vase zaverovanih zdravniških krogov samih. Toda resnica, ki jo je Koch zaslužil in jo z neprimernimi žrtvami dokazal, nazadnje zmaga in mu da doživeti največje zmagoslavje, ki je namenjen znanstveniku: strokovni svet sprejme in prizna njegovo najdbo in njega.

Zgodba sama je brez kakih močnejših patetičnih in dramatičnih efektov. Slike iz Kochovega dela so povečini skromne, veličino vsemu skupaj daje misel ko jo čutimo za preprosti prizori. Igraleko učinkovitost prinašata v film mojstra Jannings in Werner Kraus. A tudi njuna igra ni to pot široka. Je brez velikih gest in nastopov ter podudarkov, kar je pri Janningsu nenavadno! V Wernerju Krausu pa vidimo spet enkrat mojstra do zadnje črtice izdelanih in zaokroženih vlog kakršno predstavlja njegov dr. Virchow v tem filmu. Drugi, brezimni igralci se dostojno vzporejajo igri teh prvakov in podreajo namenu, ki ga film ima. Vsebinska predloga in pa njena režijska obdelava eta pa krivi, da film navzlic Janningsu in Krausu v celoti ni tako veličastno in dramatično delo kakor je bil »Pasteur« z Munijem. Šibka režija tudi ni znala iz snovi, kakršno predstavlja Kochovo življenje in delo, prikazati nadčasovnega najširšega pomena Kochove najdbe. Toda vseeno bo ta film nedvomno najmočnejše in najlepše letošnje delo nemške proizvodnje.

Kino Vič predvaja danes ob pol 9 zvečer zanimiv film prekrasne vsebine »Kozaska kri«. Kozaska peemi in plesi. Dodatki občajni.

Ptuj bo dobil krasen Prosvetni dom

V četrtek, 30. novembra, je bila v mestni posvetovalnici na magistratu redna seja ptujskega mestnega sveta pod predsedstvom župana gosp. dr. Alojzija Remca. Po uvodnih formalnostih je poročal najprej župan dr. Remec. Na spomenico, ki je bila predložena g. banu dr. Marku Natlačen ob priliki njegovega uradnega obiska v Ptuj, o potrebah v mestu in o povečanju bolnišnice, je sedaj odgovoril tehnični oddelek banske uprave, da je projekt novega mostu čez Dravo izvršen in predložen. Stroški so preračunani na 7.500.000 din. Za rekonstrukcijo cest v okolici mesta je določeno 11.050.000 din. Z realizacijo nove cestne zveze bo počakati, ko bodo na razpolago zadostna sredstva. Gradnja ceste Leskovce-Podlehnik se bo pospešila in so se krediti za to povišali za 40.000 din. Gradbena dela pri bolnišnici se bodo nadaljevala. Hiralnica, ki bo prenesena v Radgono, bo preurejena za interni oddelek, zgrajen pa bo tudi oddelek za jetične. Predpogoji za gradbeno dela v bolnišnici je gradnja mestne kanalizacije, ker sedaj vsa voda iz bolnišnice steka na Herbersteinov travnik. — Ministrstvo za finance je odobrilo posojilo 600.000 din, ki bo najeto pri Pokojniskem zavodu v Ljubljani za gradnjo otroškega vrta. — Ustanovljen je bil odbor za pobiranje draginje, v katerem so: za mestno poglavarstvo magistratni ravnatelj g. Zavodil in g. Korošec, za konsumente g. dr. Muha in Pertekel, za zadrage gg. Skaza Ognjeslav in dr. Zupančič, za trgovce gg. Cvikel in Kreft, za proizvajalce gg. Greifener in Berlič, za stanovanjske najemnike gg. Prapor in Križan. — Za zastopnika mesta v odboru za podeljevanje podpor družinam vojaških vpoklicancev sta bila določena gg. dr. Komljanec in prof. Kolarič. — Poročilo župana dr. Remca je bilo brez debate in soglasno sprejeto.

Sledila je druga točka, namreč vprašanje velikega in že tako prepotrebne »Prosvetnega doma v Ptuj«. To je vprašanje, ki je že leta in leta čakalo svoje uresničitve. Zadruga »Prosvetni dom« je poslala mestnemu svetu prošnjo, da odstopi mestna občina del parka za minoritskim samostanom ob železniški progi, kjer bi zadruga zgradila veličastno in veliko stavbo, ki bo v poseben okras vsemu mestu. Samostan sam bi v ta namen odstopil del svojega vrta. Že ob sestavi mestnega regulacijskega načrta, ki sta ga naredila gg. konservator Mesesnel in univ. prof. dr. Stele, sta oba strokovnjaka vnesla v svoj načrt stavbo, ki bi stala na tem, zelo primernem mestu.

Pravni in upravni odsek sta tej velevažni prošnji soglasno ugodila. Mestna občina odstopi brezplačno v last parcele, ki pridejo v posest za gradnjo Prosvetnega doma, pod pogojem, da bo dom zgrajen tri leta po sklenjenem svetovnem miru (najpozneje). Mestni svet je nato soglasno in z aplavzom sprejel prošnjo zadrage, ozir. sklep pravnega in upravnega odseka.

nu na Vodovodni cesti prerezal žile. Odpeljan je bil v bolnišnico.

Če bi bil Mac Keefer in njegovi vedeli, koga je klical, bi bili planili po njem ne zaradi Frazierja, marveč zaradi tega, ker jih je tako zvižno vlek za nos. Poklical je bil namreč telefonsko številko nekakega trgovca z zelenjavo, katero je bil videl na ovitku imenika. Povedal mu je svoje naročilo, možak pa, ki ni razumel ničesar od te šale, je kakor nor vpil v telefon in za božjo voljo prosil, naj mu vendar povedo, kaj mislijo. Toda Rocky je telefon takoj zaprl, mož tam čez pa ni vedel, ali se mu sanja, ali pa ima opravila s pijanci.

S to preprosto potežavščino si je torer Rocky zagotovil prost izhod iz jame razbojnikov.

Stopil je proti vratom, tam pa se je še enkrat obrnil in jima rekel:

»Torej, gospodje, elišali ste, kako je. Če ne bo nihče šel za mano, ko pojdem mimo dogovorjenega mesta, bo Frazier spuščen. Če ne, pa...«

Nihče se ni ganil, ugnal jih je.

Pozdravil je z roko, potem je naglo odšel. Bil je več kakor prepričan, da ne pojde nihče za njim.

VIII.

Ko je Rocky odšel, je Mac Keefer planil pokoncu in zavpil:

»Prekleti ropar! Rad bi nas ociganil! Toda jaz mu bom že navil struno! Samo da pride Frazier.«

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

Počakal je in stiskal pesti. Potem se je nenadno domislil nečesa. Stopil je k ostalim in dejal:

»Nel! Nič ne bom čakal. Še boljše bo takole!«

Šel je k telefonu in poklical policijo.

»Dajte mi nadzornika Buckleya!«

Nadzornik Buckley je bil njihov plačani zaveznik pri policiji. Mislil so na vse, kakor se spodobi za dobro urejeno podjetje.

Čez čas se je oglašil Buckley:

»Buckley tu! Kaj je?«

Keefer je naredil prijazen obraz in govoril:

»Pozdravljeni, nadzornik. Keefer pri telefonu.«

Zdaj je bil tudi nadzornik prijaznejši:

»Živel, Keefer! Kaj bo dobrega?«

Keefer si je pomel roke:

Imama obvestilce za vas...«

Buckley ni verjel in je vprašal:

»Kdo je pri telefonu, pravite?«

»I Keefer... Zares, zares. In tudi obvestilce ja zares.«

Nadzornik se je žudil, potem je naročil:

»No, pa povejte, da bom videl, kaj je.«

Keefer je odgovoril:

»Rocky Sullivan je ugrabil odvetnika Frazierja.«

Buckley ni mogel verjeti:

»Frazierja? Katerega? Pa ja ne vasašega?«

Keefer je potrdil:

»Da, da, prav tega. Se vam zdi čudno, kajne? Da, ugrabil ga je in prav zdaj sem mu moral plačati sto tisoč dolarjev odkupnine.«

Buckley je zdaj razumel, zakaj mu razbojnik telefonira in je dejal samo:

»Hvala za obvestilo. Ukrenil bom že vse potrebno zoper tega razbojnika!«

»Prosim vas,« je odgovoril Keefer in zaprl telefon.

Potem je stopil k pomočnikom ter si začel veselo otirati roke in se šopiriti pred gangsterji.

»No, imam kaj soli v glavi ali ne? Čemu bi se reševali Rockyja s silo in

ubijanjem, če to lahko storimo s pomočjo pravice same, ne?«

Razbojnik so priprjevali, Keefer pa jim je še naročil:

»Fantje, bodite vedno pametni, kakor sem jaz. Nikdar s silo, če gre drugače!«

Rocky je bil medtem prišel na stanovanje, ne da bi ga bil kdo nadlegoval in ne da bi bil kdaj zapazil za seboj. Toda bil je še vedno oprezen. Poznal je svoje stare tovariše in je vedel, da ne bodo odnehali.

Ko je prišel v sobo, je zaradi tega vzel iz žepa tistih sto tisoč dolarjev, jih še enkrat preštel, jih zavil v veliko ovojnico in jih skril v predal s perilom.

Ko je končal, je stopil do okna in pogledal po ulici. Ni bilo dolgo, pa je zagledal na sosednjem vogalu dva detektiva, ki eta pazljivo ogledovala njegovo okno. Poznal ju je, imel je že nekajkrat posla z njima.

Vedel je, da ništa zastonj tu. Zato je hitro skočil nazaj k omari, vzel za-

vitek z denarjem, stekel na hodnik in po njem do Soapyjevega stanovanja.

Soapy je bil prav na stopnicah. A Rocky ga je poklical k sebi. Potegnil ga je v sobo in mu zašepetal:

»Skrij ta zavitek in nikar ga ne odpiraj! Čez nekaj dni ga bom hotel imeti nazaj. Na, pa zgini!«

Soapy je samo pokimal, Rocky mu ni pustil niti, da bi bil vprašal. Sunil ga je skozi vrata, potem je sedel k mizi, vrgel noge nanjo, in začel brati list, ki je ležal na mizi.

Soapy je stekel po stopnicah in je epotoma erečal dva možka, ki sta prav oprezno lezla po stopnicah in se na vse strani ogledovala. Soapy je počakal in videl, da gresta v tretje nadstropje, kjer je stanoval Rocky.

Rocky se je naredil, kakor da je ves zatopljen v berilo. Ko je zaslišal šepet pred vrati, se je nasmehnil. Spet je dobro vohal!

Ko je slišal, da se možaka obotavljata, je zavpil:

»Kar naprej, gospoda, saj ni zaklenjeno!«

Vrata so se prav polahko odprla. Skomje sta se najprej pokazala samokresa. Potem sta prilezla v sobo še njuna lastnika, detektiva.

Rocky se je zasmejal:

»Zakaj pa z revolverji, gospoda?«

Od tu in tam

Osnutek novega volilnega zakona je pravosodni minister dr. Lazar Markovič že izdelal in ga predložil vladi v razpravo. Na svojem shodu v Parčinu se je minister dr. Markovič bavil z našimi notranjepolitimi razmerami in povedal, da je osnutek volilnega zakona že izdelal in se bo z njim vlada bavila prihodnji teden. Novi volilni zakon določa splošno, enako in tajno glasovanje s krogljicami. Volilo se bo po okrožjih in po proporcijah, da bodo mogle na ta način priti do svojih zastopnikov tudi manjši politični skupine. Nato se je minister bavil tudi z ustanovitvijo JRZ in rekel, da so staroradikalni izstopili iz stranke, čim se je pokazalo, da hoče Milan Stojadinović vladati avtoritativno. Ko so ga po shodu vprašali častni-karji, kako napreduje njegova akcija v mo-ravski banovini, je dr. Markovič izjavil, da on ne vodi nobene posebne politične akcije, pač pa se trudi za to, da bi se vse radikalne sku-pine združile v eno.

O uradnikih v ministrstvih, ki so nameno-ma zavladevali z izdelavo uredb za prenos pri-stojnosti od osrednje vlade na banovino Hrvat-sko, je govoril v Zagrebu glavni tajnik HSS dr. Krnjevič. Dejal je, da se je izdelava uredb za prenos poslov nekoliko zakasnila, vendar pa ne zato, ker bi posamezni ministri delo ovirali, temveč so se pojavili neodgovorni uradniki, ki so skušali z vsemi silami zavirati hitro ure-ditev prenosa poslov iz Beograda na Zagreb. Dr. Krnjevič je pri tem imenoval dva višja uradnika imenom in sicer načelnika Hofma-noviča v socialnem ministrstvu ter Edojka Ni-kića v prosvetnem ministrstvu. Čim pa je bilo ukrenjeno, da se je to delo poverilo drugim rokam, je šlo vse v redu. Končno je dr. Krnje-vič povedal zborovalcem tudi zanimivo dogod-bo, ki meče čudno luč na vodstvo srbske demo-kratske stranke. Čeprav se je glavni odbor demokratske stranke izjavil proti sedanjemu sporazumu dr. Maček-Cvetković, pa je vendar dr. Maček dobil iz vrst demokratov ogromno število čestitk. Celo dve tretjini članov glavnega odbora demokratske stranke je prišlo osebnost k dr. Mačku in mu čestitalo za doseženi uspeh. Ta obisk je padel na isti dan, ko je glavni odbor demokratske stranke zasedal in izdal znano spomenico, s katero je odklonil sporazum.

V akcijo proti skrajnežem na Hrvaškem, kateri se zbirajo v raznih frankovskih društvih in skušajo zlasti mladino odvrniti od sedanje-ga vodstva hrvaškega naroda, je posegel tudi dr. Maček sam. Izdal je namreč okrožnico, v kateri naglašajo, da noben zaveden pristaja HSS ne more biti član društva »Domobran«, češ, da je ta organizacija protinarodna in nasprotna kmečkemu gibanju ter skuša širiti med Hrvati tuje nauke. Hrvatski »Domobran« se nazivajo frankovska društva, ki delujejo med hrvaškimi izseljenci v Ameriki. To ime pa je povzel pred kratkim tudi »Hrvatski skavti«, katerega pa je takoj nato banska oblast v Zagrebu prepove-dala in prostore zapечатila. Tako vidimo, da je vodstvo hrvaškega gibanja začelo z ostro borbo proti frankovcem, katerih središče je zlasti v Zagrebu in še v nekaterih drugih hrvaških me-stih. V podeželju pa frankovci nimajo skoro nikjer omembe vrednih postojank.

Petrolejske družbe v naši državi so mnenja, da je omejitev avtomobilskega prometa pri nas zgolj prehodna. Po njihovih navedbah je v naši državi mnogo več bencina na zalogi, kakor pa ga predpisuje zakon. Ko je bila objavljena uredba za omejitev avtomobilskega prometa, so imele petro-lejske družbe na zalogi 65.000 ton bencina, čeprav določa zakon najmanj 25.000 ton. Vprašanje pre-skrbe naše države z bencinom se bo rešilo, kakor vse kaže, z novo pogodbo z Romunijo. Četudi bi Romunija vztrajala pri svoji zahtevi, da je treba bencin plačevati zgolj z devizami, bi naša država ne prišla v zažogo, kajti mi kupimo v tujini letno za okrog 250 milijonov dinarjev bencina. V klirin-gu, v katerem smo dobivali bencin iz Romunije, smo bili letos aktivni. Pač pa smo morali Romuniji za bencin vračati razne rude, katere pa naša drž-ava v sedanjih razmerah lahko prodaja za goto-vino. Tako bi se po mnenju poznavalcev razmer devizne zaloge naše Narodne banke ne zmanjšale, ker bi plačevali romunski bencin pač z devizami, ki bi jih na drugi strani dobili za izvoz naših rud. Za gotovino pa lahko kupujemo bencin tudi v Ameriki in ne samo v Romuniji. Iz teh razlogov sklepajo petrolejske družbe, da je treba ematirati omejitve porabe bencina pri nas kot začasen ukrep.

Milo kazen je izrekel sodišče v Banjaluki za povzročitve pokolja v Omareki pred poluradnim letom. Takrat so se namreč na eemnju etepli kmet-je. Okrog 500 jih je sodelovalo in se teplo vse kri-žem šest smrtnih žrtev je terjal ta pokol, okrog deset pa težko ranjenih. Pred sodišče je prišlo 71 kmetov, od katerih jih je bilo 17 obsojenih, vsi ostali pa so bili oproščeni. Glavni krivci so dobili po poluradno leto strogega zapora, nekaj jih je bilo obsojeno na 14 mesecev, eden pa na šest mesecev zapora. Vsi razen dveh so se zadovoljili z izrekom kazni in so želeli, da jih takoj vtaeknejo v zapor, da bodo čim prej kazni odseleli. V javnosti pa mila sodba ni nalezela na odobravanje.

Dve družini, ki sta se preganjali s krvno osveto, sta se pomirili v vasi Zagrmju pri Peči. Družini Tepavčevićev in Novakovičev sta se sprli pred tre-mi leti zaradi nekega gozda. Pri tem je prišlo do streljanja, pri čemer je padel eden od Tepavčevićev. Morilec Novakovič je bil sicer obsojen na petnajst let ječe, toda Tepavčevići so po starem izročilu prevzeli dolžnost, da maščujejo smrti svo-jeje ubitega brata. Ljudje v vasi so se bali, kdaj bo opet padla glava tega ali onega iz obeh družin. Zato so se nekateri starejši in uglednejši vaščani zavzeli za spravo med obema družinama. Po dol-gem trudu se je to posrečilo in je bila pomiritev izvršena po starem običaju. Vsa družina Novakovi-čev je šla v sprevedu pred hišo Tepavčevićev, na čelu pa sta stopala dva brata Novakoviča in no-sila v rokah dva novorojenčka. Ko so prišli pred hišo Tepavčevićev, so glasno prosili, naj jim opro-ste krivdo. Ko so Tepavčevići ugodili prošnji, so obenem sklenili prevzeti boterstvo za dva novo-rojenčka. Potem so se člani obeh družin objeli in poljubili, posebej pa še mati morileca in mati ubi-tega. Nato je ves spreved krenil v hišo Novakovi-čev, kjer je bil krst novorojenčev, katerim sta bila botra dva Tepavčevića. Nato je bila velika po-jedina, h kateri so prišli člani obeh doslej sprtih družin ter mnogo uglednih vaščanov. Tako se je posrečilo opraviti dve družini, od katerih bi krv-na osveta zahtevala prav gotovo mnogo smrtnih žrtev. Maščevanje se namreč nadaljuje iz rodu v rod do iztrebljenja enega ali drugega rodu.

Proslava 1. decembra v Mariboru

Maribor, 1. decembra.

Kakor vsako leto, je Maribor tudi letošnji praznik Osvoboditve zedinjenja v svobodni jugoslovanski državi slovesno proslavil. Vsem proslavam, oficijelnim in društvenim je prisot-stvovalo veliko število Mariborčanov, ki so se tolikim večjim veseljem proslavljali rojstni dan naše države, ker je njeno vodstvo znalo modro voditi njeno usodo in ji prihraniti vojni požar, ki je zajel druge večje in manjše.

Akademija fantovskih odsekov in dekliških krožkov

Med najlepšimi proslavami letošnjega dr-žavnega praznika je bila brez dvoma slavnost-na akademija mariborskih katoliških mladinskih organizacij, ki je bila na predvečer 1. de-cembra v mariborskem Narodnem gledališču, katerega dvorana je bila tokrat do zadnjega sedeža razprodana. Prijatelji naše organizacije so dvorano docela zasedli, proslave pa so se udeležili tudi zastopniki vojaških, cerkvenih in drugih oblasti. Med mnogimi odličniki so se akademije udeležili prevzvišeni gospod škof dr. L. J. Tomažič s stolnimi kanoniki, povelj-niki mariborskih vojaških edinic, mestni župan dr. Juvan, predsednik okrožnega sodišča dr. Hudnik, oba okrajna glavarja dr. Šiška in Eiletz, vsi državni pravdniki dr. Zorjan, stare-sina okrajnega sodišča dr. M. Lavrenčič, pred-sednik Prosvetne zveze dr. Josip Hohnjec, pod-župan Fr. Zebot, predstojnik mestne policije Kos in drugi. Gledalci so z vidno pozornostjo sledili posameznim točkam pestrega telovalne-ga programa ter nastopajoče nagradili z živah-nim odobravanjem. Kot slavnostni govornik je na akademiji nastopil ravnatelj J. Richter.

Zopetna vpeljava nekaterih potniških vlakov v območju direkcije Ljubljana

Od sobote 2. decembra t. l. dalje bodo zopet vozili dnevno redno nekateri potniški vlaki, ki so bili ukinitvi z 28. oktobrom, in sicer:

Na progi Sevnica—Zidani most potniški vlak z odhodom iz Sevnice ob 8.25, ki ima zvezo iz Novega mesta in Trebnjega.

Na progi Zidani most—Ljubljana potniški vlak z odhodom iz Zidanega mosta ob 6 in prihodom v Ljubljano ob 7.24 ter v obratni smeri z odhodom iz Ljubljane ob 23.22 in prihodom na Zidani most ob 0.46. Iz Ljubljane bo vozil vlak že 1. dec.

Na progi Ljubljana—Postojna potniški vlak z odhodom iz Ljubljane ob 23.23 in prihodom v Postojno ob 1.09 ter v obratni smeri z odhodom iz Postojne ob 7.25, iz Rakeka ob 8 ter prihodom v Ljubljano ob 9.10.

Rogaški vlaki vozijo zopet do in od Celja. Jutranji vlak prihaja v Celje ob 6.27 ter odhaja iz Celja ob 7.17. Večerni vlak prihaja v Celje ob 19.20 ter odhaja iz Celja ob 19.50.

Na progi Ljubljana—Boh. Bistrica, odnosno Rateče-Planica potniški vlak z odhodom iz Ljubljane ob 5.40, prihodom na Jesenice ob 7.43, v Boh. Bistrico ob 8.36, odn. Rateče-Planico ob 8.39. V obratni smeri odhaja vlak iz Boh. Bistrice ob 19, iz Rateče-Planice ob 19.15, z Jesenice ob 20.20, in prihaja v Ljubljano ob 22.10.

Na progi Ljubljana—Kamnik mesto potniška vlaka z odhodom iz Ljubljane ob 21.20 in priho-dom v Kamnik mesto ob 22.14 ter v obratni smeri z odhodom iz Kamnika mesta ob 20 in prihodom v Ljubljano ob 20.55. Ob nedeljah in praznikih vozi izletniški vlak z odhodom iz Kamnika mesta ob 21.20 in prihodom v Ljubljano ob 22.23.

Na progi Ormož—Murska Sobota potniški vlak

Slovesnost v stolnici

Danes predpoldne ob desetih je bila ofici-jelna cerkvena slovesnost v mariborski stolni in mestni cerkvi, h kateri so prišli predstojniki vseh mariborskih državnih in samoupravnih uradov, poveljniki mesta general Golubovič s častniškim zborom ter zastopniki in članstvo mariborskih organizacij, med njimi zastopstvo Fantovskih odsekov v krojih in z zastavo. Mo-litve za kralja in državo je ob asistenci opravil prevzvišeni gospod škof dr. L. J. Tomažič. Pel je zbor Cecilijanskega društva. Po končani cerkveni proslavi so zastopniki uradov in dru-štev odšli na okrajno glavarstvo, kjer so se vpi-sali v knjigo.

Društvena proslava katoliške mladine

Mariborski Fantovski odseki in Dekliški krožki so poleg slavnostne akademije v Narod-nem gledališču priredili še društveno proslavo 21 letnice osvoboditve v veliki dvorani Zadrū-ne gospodarske banke, ki je bila danes pred-poldne ob desetih. K proslavi je prišlo član-stvo vseh mariborskih odsekov, in krožkov, ki je dvorano do kralja napolnilo. Od odličnikov so se proslave udeležili mestni župan dr. Juvan, okrajni glavar Leopold Eiletz, zastopstvo vo-jaske oblasti s polkovnikom Radovanovičem in podpolkovnikom Maslačem na čelu, podžupan Fr. Zebot in mnogi starešine naše mladinske organizacije. Poleg drugih točk je bil na spo-redu govor br. prof. Antona Klasinca, ki je zbrani mladini govoril o našem osvobojenju in zedinjenju pred 21. leti.

z odhodom iz Ormoža ob 7.23 z zvezo iz Maribora in Ljubljane ter prihodom v Mursko Soboto ob 8.55 in v obratni smeri z odhodom iz Murske So-bote ob 10.32 ter prihodom v Ormož ob 12.09 z zvezo proti Mariboru in Ljubljani.

Na progi Ljutomer—Gor. Radgona potniški vlak z odhodom iz Ljutomera ob 8.15 in prihodom v Gor. Radgono ob 8.56 ter v obratni smeri vlak z odhodom iz Gor. Radgone ob 10.05 in prihodom v Ljutomer ob 10.46. Oba vlaka imata zvezo iz odn. proti Mariboru in Ljubljani.

Na progi Maribor—Prevalje potniški vlak z odhodom iz Maribora ob 10.12 in prihodom v Pre-valje ob 12.20 ter v obratni smeri z odhodom iz Prevalj ob 14.43 in prihodom v Maribor ob 16.47.

Na progi Slovenj Gradec—Dravograd—Meža potniški vlak z odhodom iz Slovenj Gradca ob 5.26 in prihodom v Dravograd—Mežo ob 5.50 ter v obratni smeri z odhodom iz Dravograda—Meže ob 20.37 in prihodom v Slovenj Gradec ob 21.15.

Na progi Slov. Konjice—Zreče mešani vlak z odhodom iz Slov. Konjic ob 12.03 in prihodom v Zreče ob 12.24 ter v obratni smeri z odhodom iz Zreč ob 16.30 in prihodom v Slov. Konjice ob 16.51.

Na progi Novo mesto—Straža—Toplice mešana vlaka z odhodom iz Novega mesta ob 6.35 in 19.20 ter s povratkom v Novo mesto ob 7.22 in 20.06.

Na progi Zabok—Krapinske Toplice—Krapina potniški vlak z odhodom iz Zaboka—Krapinske To-plice ob 9.19 in prihodom v Krapino ob 9.49 ter v obratni smeri z odhodom iz Krapine ob 13.41 in prihodom v Zabok—Krapinske Toplice ob 14.10.

Dvanajsti tek Zedinjenja

Dvanajstič so že letos proslavili športniki Zedi-njenja s svojim tradicionalnim tekom 1. decembra. Tako kot vsako leto je tudi letos za ta tek vladalo veliko zanimanje. Aleksandrova cesta, kjer je bil start in cilj teka, je bila na obeh straneh polna ob-činstva, ki je zasedovalo začetek in končen potek teka s precejšnjim zanimanjem, dasi zelo pasivno.

Točno ob pol 12. dopoldne je izpred Narodnega doma, kjer je bil začetek, startalo 36 tekačev v naj-pestrejših dresih, nekateri celo v trenirkah in z dolgimi hlačami. Zdi se nam, da bi prireditelji moral-tudi v tej smeri malo bolj paziti, da bi bili tekači čim enotnejše oblečeni. To bi nedvomno še pove-čalo svečanost tega teka, ki ima poleg športnega pomena tudi še drug pomen.

Na startu je bil zbran sodniški zbor pod vod-stvom vrhovnega sodnika g. Gorjanca Jakoba. Po-leg sodnikov sta bila navzoča tudi zastopnika čast-nih predsednikov: komandanta dravske divizijske oblasti in pa mestnega župana ljubljanskega gosp. dr. Adlešiča. Prva je zastopal pred kratkim imeno-vani slovenski potniški general g. Janež, ljubljans-kega župana pa je zastopal g. inž. Skof.

Skupina tekačev, ki se je skupaj poglala v borbo za prvo mesto, se je kaj kmalu raztegnila v dolgo verigo. Skupina boljših tekačev, ki so tekli na kratko progo, se je kmalu ločila od 8 tekačev, ki so tekli daljšo progo čez Grad. V skupini tekačev na krajšo progo je bila ves čas ostra borba med Primorjancem Krenom in Ilirijancem Bručanom in pa Novomeščanom Vovkom. Slednjega od lanskega teka Zedinjenja nismo videli pri nobeni prireditvi, dasi bi se morda z večjo rutino in z večjo tekmo-valno vmeno lahko placiral včeraj boljše kakor se je. Ko so se tekači na kratko progo (ca 2700 m) v manj kot desetih minutah vrnili nazaj na Aleksan-drovo cesto, je bila borba za prvo mesto že odlo-žena. Kren je imel že pri pošti toliko prednosti, da je z gotovostjo zmagal.

Izmed 28 tekačev, ki so startali, jih je prišlo na cilj 27, eden je torej odstopil. Prvih deset teka-čev se je zvrstilo takole:

1. Kren Lado (ASK Primorje) 9:36.
 2. Bručan Jože (Ilirija) 9:48.4.
 3. Vovk Franc (Elan) 9:48.8.
 4. Štajner Valtar (Celje) 10:13.
 5. Rozman Alojz (Celje) 10:18.4.
 6. Tavčar Slavko (ASK Primorje) 10:18.8.
 7. Zupan Mirko (Bratstvo) 10:22.8.
 8. Jerman Franc (ZFO Sv. Peter) 10:31.
 9. Megušar Marjan (Ilirija) 10:32.
 10. Hvale Maks (SK Reka) 10:38.2.
- V posamezni skupinah pa so zmagali:
- Seniorji: Kren Lado (ASK Primorje).
- Juniorji letnik 1924—1926: Klančar Marjan (SK Elan) 10:34.4.
- Sokolji: Bašin Miloš 11:38.4.
- Juniorji letnik 1921—23: Derganc Silvo (ASK Primorje) 10:38.
- Neverificirani atleti letnik 1921—23: Megušar Marjan (SK Ilirija).
- Neverificirani atleti letnik 1918—20: Zupan Mirko (Bratstvo) 10:22.8.
- Smučarji: Bručan Jože (SK Kamnik).
- Člani ZFO: Jerman Franc (Ljublj., Sv. Peter).

Tekači na dolgo progo so se pri Študentovski ulici ločili od ostalih tekačev. Tod je zavilo na težko pot 8 tekačev. Vzpod na Grad je bil odlo-žilen tudi za končni placement v tej skupini. Na Grad so prišli tekači v temle redu: Glonar, Floss, Benedičič, Pere, Starman, Kvas, Knez in Proj. Fa-vorit na dolgi progi je bil Zagrebčan Floss, ki pa je bil na Gradu že toliko izčrpan, da ni mogel več ogroziti trdnosti, Benedičiča in Glinarja. Veriga se je v tej skupini še bolj raztegnila, kakor v krajši skupini. Z veliko prednostjo je prišel na cilj Ilirijan Benedičič, na katerega skoraj nihče ni računal, da bo zmagal.

Vrstni red tekačev na dolgi progi (ca 5 km) je bil naslednji:

1. Benedičič Mirko (Ilirija) 18:37.4.
2. Pere Stane (Sokol) 18:54.8.
3. Glonar Jože (Ilirija) 19:16.
4. Floss Viktor (Hašk) 19:32.6.
5. Starman Adolf (SK Reka) 19:51.8.
6. Kvas Jaka (Ilirija) 20:02.8.
7. Knez Rudi (Amater) 20:02.8.
8. Proj Ivan (Planina) 20:57.4.

Zmagovalci v posameznih skupinah so bili naslednji:

- Seniorji: Benedičič Mirko.
- Sokol: Pere Stane.
- Juniorji, še neplasilani: Knez Rudi.
- Smučarji: Starman Adolf.
- Neverificirani: Proj Ivan.

Popoldne ob štirih je priredil ASK Primor-je povabil tekače k Slamiču, kjer jim je priredil majhen prigrizek. Ob tej priliki je predsednik g. Černe razdelil zmagovalcem v posameznih sku-pinah plakete in kolajne.

Ob tej priliki naj omenimo, da je z večeraj-njim tekom Zedinjenja proslavil predsednik ljubljanske atletske podzveze geometer g. Černe Mi-roslav 20 letnico svojega športnega udejstvovanja. Gosp. Černeta najdemo že leta 1919 med ustanovitelji atletske sekcije SSK Jadrana, nato leta 1920 med ustanovitlji ljubljanskega akademskega športnega kluba, kjer je bil 5 let do fuzije Laska z ASK Primorjem predsednik. V letu 1922 je tudi prvič organiziral tek čez ljubljanski Grad. Od leta 1925 naprej vidimo tega neumornega organizator-ja v vrstah ASK Primorja kot načelnika. V tej dobi je organiziral važne mednarodne dvoboje, znane binkošne štafete in pa tudi tek Zedinjenja leta 1928. Gosp. Černe je bil vedno v prvih vrstah slovenskih atletskih organizacij. Kot predsednik ljubljanske atletske podzveze leta neumorno že dvanajst let in je zastopal slovenski atletski šport med Hrvati in Srbi. Odličnemu športnemu delav-cu želimo, da bo še v naprej poklonil svoje sile v korist slovenskega atletskega športa.

Belgrad, 2. decembra. Včeraj popoldne sta se v Belgradu odigrali prijateljski nogometni tekmi med tukajšnjimi klubi Jedinstvom in Baskom ter BSK-om in Jugoslavijo. Prireditelji jih je belgrajska nogometna podzveza. V prvi je zaslužen zmagalo Jedinstvo z 3:0, v drugi pa prav tako pravično BSK z 2:0.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Baromet-ersko stanje	Tempe-ratura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblačnost 0—10	Veter (smer, jakost)	Pada-vine	
						m/m	vrsta
Ljubljana	765.6	11.0	0.4	90	mp. 10	0	—
Maribor	763.3	11.4	2.0	90	4	0	—
Zagreb	765.4	11.0	4.0	70	10	SW,	—
Belgrad	765.9	15.0	5.0	80	10	WSW,	—
Sarajevo	769.7	13.0	2.0	90	8	0	—
Vis	769.9	12.0	7.0	90	10	SW,	—
Split	769.6	15.0	9.0	80	6	NE,	—
Kumbar	767.8	15.0	9.0	70	7	N,	—
Rab	768.9	14.0	11.0	80	10	SSE,	—
Jugoslovija	767.9	16.0	7.0	90	5	0	—

Vremenska napoved: Jutranja megla, preko dneva deloma jasno in hladneje vreme. Najvišja toplota zraka danes na letališču — 2.0° C.

Koledar

Danes, sobota, 2. decembra: Pavlina
Nedelja, 3. decembra: Francišek Ksaverij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Susnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Miklavž na Rakovniku že v nedeljo! Oratorij na Rakovniku obišče sv. Miklavž že v nedeljo v ljubki Gerzincičevi opereti »Miklavž prihaja«. Pridnim otrokom bo delil darove popoldne ob pol 5, odraslim pa zvečer ob 8 v dvorani oratorija.

Prosvetna zveza je založila za božič kraene razglednice, ki predstavljajo Jaslice znamenitega slikarja Groharja, druge pa Lajerjeve sv. Tri kralje. Namen, ki ga pri tem zasleduje Prosvetna zveza, je naravnost idealen: ona skuša, da pri-dejo znamenita dela naših umetnikov na ta način med široke plasti naroda. Da jih narod spozna, vzljubi in ceni, in da se na ta način vzgaja tudi umetniški okus našega ljudstva. Prepričani smo: kakor je lanske leto zmanjkalo razglednic, ki so predstavljale Šubičeve Tri kralje, da bo letos naše občinstvo sešlo izključno po teh umetniško dovršenih razglednicah, in da ne bo kupovalo tuje navlake. Naročajo se pri Prosvetni zvezi, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

Kakor vsako leto tako bo tudi letos prišel v Franciskansko dvorano Sv. Miklavž, da obdari pridne otroke. Letos bo še prav posebno darežljiv, ker pride dvakrat in sicer v nedeljo ob 3 popoldne in v torek zvečer ob 7. Otroke vabi predvsem v nedeljo popoldne, na starejše pa tudi v torek ne bo pozabil. Darovi se sprejemajo v petek, 1. decembra in v soboto, 2. decembra od 9 do 12 do-poldne in od 2 do 6 popoldne. Za drugi večer pa v ponedeljek, 4. decembra od 10 do 12 dopoldne in od 2 do 6 popoldne in v torek dopoldne in po-poldne.

V Narodnem muzeju ostanejo zbirke za brez-plačen nedeljski poset odprte le še prihodnjo ne-deljo 3. decembra od 10 do 12 dopoldne. O po-novni otvoritvi v prihodnji spomladi bo izdano posebno obvestilo. S to prekinitvijo nedeljskega poseta preko zimskih mesecev pa niso prizadeti brezplačni skupinski ogledi šol in korporacij ter plačani poseti ob delavnikih.

Predavanje SPD. Drugo predavanje v letošnji predavalni seziji priredi Slovensko planinsko dru-štvo, osrednje društvo v Ljubljani v torek 12. de-cembra 1939. G. ravnatelj Kunaver Pavel bo ob-ravnaval zanimivo in planincem še dokaj neznano snov: »Planinci in zvezde«. Predavanje bodo pa spremljali številni diapozitivi, ki jih je dalo društvo izdelati posebej za to predavanje, da planince se-znani z zvezdami in jih občuduje v svetlih in tihih nočeh visoko v planinah. Predavanje bo 12. dec. ob 20 v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Na predavanje opozarjamo planince že se-daj, da si prihranijo večer za to zanimivo prire-ditev.

Vse nezaposlene delavce vabi mestno cestno nadzorstvo, da se o večjem enegu javijo na delo ob 4.45 jutraj na dvorišču nekdanje šentpeterske vojašnice v pisarni mestnega cestnega nadzorstva na Vrazovem trgu. Enako so vabljani tudi vozniki, ki so pripravljeni odvažati eneg e cest in ulic v Ljubljano, in ki naj se javijo z vozili ob 6.45 jutraj pred navedeno pisarno na Vrazovem trgu.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20:

Sobota, 2. decembra: »Kozarec vode«. Iz-ven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 3. decembra ob 15: »Princeza in pastirček«. Mladinska predstava. Nastop sv. Miklavža in njegovega spremstva. Znižane ce-ne od 20 din navzdol. Ob 20: »Hudičev učne-nek«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 4. dec.: Zaprt.

Torek, 5. dec. ob 15: »Snežulčica«. Drugi na-stvop sv. Miklavža in obdarovanje otrok. Znižane cene.

Opera — Začetek ob 20:

Sobota, 2. decembra: »Gorenjski slavček«. Red A.

Nedelja, 5. decembra ob 15: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20: »Ero z onega sveta«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Ponedeljek, 4. dec.: Zaprt.

Nova razstava v Jakopičevem paviljonu

Jutri ob 11 odpre svojo razstavo klub slo-venskih likovnih umetnikov »Lada«. Razstavljena bodo dela dvajsetorice slikarjev in kiparjev v vseh štirih sobah paviljona. Na čelu razstavljal-cev bomo po daljšem času lahko občudovali no-vejša dela starostne slovenskih umetnikov Ferda Vesela, ki je bil že pred vojno pobornik Ladine ideje. »Lada« ima namreč v svojem programu so-delovanje naših umetnikov v vseh štirih južno-slovanskih eredišjih. Pri jutrišnji razstavi se udele-žuje kot zastopnik srbske »Lade« eden izmed nje-nih ustanoviteljev Borivoje Stevanović. Veliko za-nimanja bosta zbudili brez dvoma sliki prerano umrlega Franceta Kosića, ki je bil eden izmed najbolj gorečih prištešev oživotvorenja slovenske »Lade«.

K obisku te razstave, ki združuje dela vseh etnij in tehnik in ki je zaradi tega posebno za-nimiva, vabimo vse ljubitelje slovenske in ju-go-slovanske umetnosti. Razstava bo dnevno odprta od 9—12. Vsi prostori bodo stalno zakurjeni.

Nekaj misli o splošnem pojmovanju in čustvovanju našega narodnega gledališča

Finska - novo pozorišče boljševiskega divjanja

Slovenski domc izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din. za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.